

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERTIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA ȘI ȘCOALA“ Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
---	--	---

LUMINĂ!

»Lumina în întunecare se arată...«

Ioan. I. 5.

Zi de bucurie, zi de sărbătoare a fost ziua de 4/17 Maiu pentru credincioșii sfinței noastre biserici din eparchia Aradului, căci întronatu-s'a în scaunul Său episcopesc, P. S. Sa Dl Ioan I. Papp, stăpânul, arhiepiscopul și părintele nostru sufletec.

Această zi mare însă, nu numai zi de serbare și înveselirea inimei a fost, zi de bucurie și înălțare sufletească, — ci a fost o zi de frumoase învățături, de bogate și priincioase sfaturi, pentru turma cuvântătoare din diecesa Aradului și îndeosebi pentru cei ce apostolia luminării și îndreptării poporului luat-și-au ca misiune a vieții lor pământești.

Cu părintească iubire, bunăvoință, încredere și încurajând a primit P. S. Sa Arhiepiscopul deputațiunile, cari pe rînd și-au prezentat omagiile mirelui bisericii noastre; și nu i-au lipsit cuvinte de laudă și mărire a Dumnezeirei, nu i-au lipsit nici povețe și învățături pentru apropiatii săi fii sufletești, muncitori în via Domnului.

Adânc cunoscător al stărilor din diecesă și a condițiunilor de viață a poporului nostru, precum și a trebuințelor zilei, Cel-ce întâiul a adus strălucită jertfă pentru mărirea lui Dumnezeu și întărirea poporului în credința strămoșească, găsit-a privilegiu de îndemn, — spre lumină!

»Și lumina în întunecare se arată« zice evangelistul, — împrăștiați întunerecul prin lumina voa-

stră, îndeamnă Arhiepiscopul pe cei ce poartă jugul Domnului.

Dar' dacă vreți să împrăștiați întunerecul, luminați trebuie să fiți voi. Au cum veți fi voi luminați, când ale învățături nu vă preocupă? Când ved cât de puțini cetesc până și foaia oficioasă, nedumerit mă întreb, oare ce vor fi cetind aceștia?...

Cartea, tiparul este astăzi cea mai puternică armă, cu care trebuie să se înarmeze conducătorii și apărătorii poporului. Aceasta dă lumina cea adevărată, lumina care va sparge întunerecul.

Cetitul, studiul îl cere P. S. Sa Episcopul nostru dela preoții săi.

Cu gingașe cuvinte s'a adresat P. S. Sa corpului profesoral, definindu-i frumoasa-i misiune: Mărirea voastră este, de a face din selbateg nobil, din pădureț podoabă de grădină...

Și aceste părintești sfaturi, înțelepte cuvinte, inimile trebuie să pătrundă, cugetările să cuprindă tuturor acelora, cari fiii bisericii și poporului nostru sunt, cari dacă simt darul să-și poarte și jugul, pentru mărirea lui Dumnezeu și fericirea poporului.

Multe și grele sunt neajunsurile timpului de astăzi, adânc e întunerecul ce în multe părți ne ține cuprinși, de aceea, răsunit-a dela înălțime glasul: Lumină!

Lumină din lumină...

Protocol

despre ședințele Sinodului eparchial din diecesa gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1903.

Ședința VI.

S'a ținut la 16/29 Aprilie 1903 orele 4 d. m.

Președinte: P. C. Sa părintele Archimandrit Ioan I. Papp.

Notar: Andreiu Horcath.

Nr. 62. Președintele prezintă rugarea învățătorului din Șiad Ambrosie Groza pentru un ajutor anual:

Să predă comisiunii petiționare.

Nr. 63. Urmează referada comisiunii bisericești prin raportorul Dr. Ioan Trăilescu, care cetește raportul Consistorului aradan ca senat strîns bisericesc despre activitatea sa din anul 1902 și-l recomandă a se lua în general la cunoștință și de basă la desbatere specială:

Sinodul în general ia la cunoștință raportul.

Nr. 64. Se procedează la desbaterea specială a raportului și p. I, — p. II lit. a c. — p. IX, X, și XI, la propunerea comisiunii:

Sinodul și în special le ia la cunoștință.

Nr. 65. La p. II lit. b, din raportul senatului strîns bisericesc din Arad referitor la congrua capelanilor,

se avisează Consistorul, ca în conțelegere cu celelalte consistorii pe calea mitropoliei să esopereze împărțirea tuturor capelanilor din întregirea dotațiunii profești.

Nr. 66. La p. III. din acelaș raport referitor la parochia din H. M. Vásárhely:

Sinodul aprobă procedura Consistorului, și-l îndrumă a interveni prin Măritul Congres la Inaltul Guvern pentru arangiarea definitivă a acestei afaceri.

Nr. 67. P. IV. din acelaș raport referitor la parochia din Szentes p. V. referitor la cvalificațiunea clerului, p. VI. referitor la sectele religioase, p. VII. referitor la căsătoriile contractate numai înaintea stării civile, p. VIII. referitor la conviețuirile nelegiuite:

Sinodul le ia în special la cunoștință și invită Consistorul să execute conclusele Sinodului eparchial Nr. 91 și 108 din 1902.

Nr. 68. În legătură cu cele espuse și constatate în raportul senatului strîns bisericesc din Arad despre mersul afacerilor curat bisericești în anul 1902:

Ambele Consistoare sunt provocate a-și lua pe calea organelor subalterne informațiuni despre efectul, ce-l au mișcările sectare și cele socialiste asupra ceretării bisericești din partea credincioșilor noștri.

Nr. 69. Raportul senatului strîns bisericesc al consistorului din Oradea-Mare:

Sinodul îl ia în general și în special la cunoștință cu observarea, că toate conclusele aduse asupra raportului senatului bisericesc din Arad sunt obligatoare în partea cuvenită și pentru Consistorul din Oradea-Mare.

Nr. 70. Rugarea mai multor credincioși din Chișoda referitoare la îndeplinirea parochiei lor și denumirea unui comisar consistorial în acest scop:

Se transpune Consistorului concernent pentru rezolvare competentă.

Nr. 71. Urmează referada comisiunii epitropești prin raportorul Dr. Ioan Suci, și la propunerea acestuia raportul senatului epitropesc al Consistorului din Arad despre activitatea sa din anul 1902:

Sinodul în general îl ia la cunoștință.

Nr. 72. În cestiunea dărilor după pământurile beneficiate de preoți și învățători:

Consistorul este îndrumat a continua cu toată rigoarea executarea concluzului sinodal de sub Nr. 14 din anul 1902.

Nr. 73. Referitor la raționările și preliminările bisericești culturale și fundamentale:

Consistorul este îndrumat să ieie cele mai stricte măsuri coercitive, ca toate raționările și preliminările să între la timp și să se îngrijească, că unde se observă neglijență, să se esmită exactorul diecesan pe speșele organelor neglijente, avînd Consistorul pe viitor a prezenta Sinodului o evidență clară și despre comunele, cari sunt în restanță cu subșternerea raționărilor și preliminarilor.

Nr. 74. Referitor la fondurile de bucate din parochii:

Consistorul este invitat să aibă o deosebită controlă asupra administrării acestor fonduri, îngrijindu-se cu toată rigoarea, ca acele să nu devieze dela menirea lor binefăcătoare

Nr. 75. Cererea Consistorului aradan de a se încuviința ștergerea pretensiunilor neincassabile ale fondurilor și fundațiilor diecesane,

se încuviințează și se decide ștergerea pretensiunilor neincassabile cuprinse în conspect în suma de cor. 15883.47 bani cu adausul, ca în viitor Consistorul la cas de ștergere să cerceteze cu toată rigoarea și să constate, că nu poartă vina oare un organ parochial, protopresbiteral sau chiar diecesan din al cărui neglijență au devenit neincassabile acele pretensiuni; avînd a raporta despre aceasta Sinodului eparchial în nex cu raportul.

Nr. 76. Urmează raportul comisiunii despre socoșile Consistorului din Arad, pe anul 1902. și în nex cu acest raport referitor la contribuțiile eparchiale,

este invitat Consistorul să ieie toate măsurile necesare coercitive față de organele neglijente și a proceda cu toată rigoarea la încassarăe acestor contribuții.

Timpul fiind înaintat, după ce proxima ședință se anunță pe mâne-zi în 17/30 Aprilie la orele 9 a. m., când la ordinea zilei va urma continuarea referadei comisiunii epitropești, ședința de acum se ridică la orele 8¹/₂ seara.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința a VIII-a a Sinodului eparchial ținută la 17/30 Aprilie 1903.

Ioan I. Papp,

Archimandrit-președinte.

Andrei H. Horvath,

notar.

Convorbiri

între un cercător și un încredințat.

Asupra ortodoxiei bisericii orientale.

De

FILARET

Mitropolitul Moscvei.

Convorbirea V.

(Urmare).

Cercătorul: Dar' oare actuala biserică a Romei, când privește pe Papa de șef al bisericii, îi atribuie nu numai întâietatea printre ceilalți Episcopi, dar' și întâietate asupra bisericii întregi?

Încredințatul: Poți să cunoști aceasta din dogmele decretate de conciliul Tridentin, pe care ți-le-am citat deja.

Papa poartă numele de vicar al lui Iisus Cristos, și credincioșii sunt ținuti să jure *supunere Papei*; aceasta nu mai este o simplă întâietate, astfel precum Patriarhii Orientului o acordă celui de Constantinopol: ci este o *prerogativă de autoritate și chiar o autoritate autocratică*.

Cercătorul: Dar nu se poate ca și Catehizatul frances să înțeleagă prin *întâietate prerogativă de autoritate asupra întregii biserici*?

Încredințatul: În cazul acesta, pentru-ce nu s'a exprimat el mai lămurit și să zică: *Autoritatea Papei asupra întregii biserici a fost recunoscută*; în loc să zică: *Întâietatea Papei a fost recunoscută*? Aceasta nu va să zică că, nu spera să dovedească decât această din urmă țesă, și nici cum pe cea dintâiu?

Cercătorul: Se va putea vedea aceasta din șirul argumentațiunei sale.

Încredințatul: În continuarea argumentațiunei sale el nu vorbește decât tot de întâietate; dar' trage totdeauna concluziunea autorității Papei ca șef al bisericii.

Cercătorul: Cu toate acestea *dovedește cu mărturiile celor șapte Sinoade ecumenice că Grecii recunoșteau atunci pe Papa de șef al bisericii*.

Încredințatul: Din contra, reduce la nimica aceste mărturii, când spune că *întâietatea Papei a fost recunoscută de cele șapte Sinoade ecumenice*; eară nu *autoritatea* lui asupra bisericii întregi ca șef al ei. Eu încă *iau de mărturie tot pe cele șapte Sinoade ecumenice, ca să probez că atunci Grecii nu recunoșteau pe Papa de șef al bisericii*. N'ai decât să ascuți aceste mărturii și să judeci singur de care parte este adevărul.

Al șaselea canon al întâiului Sinod ecumenic se exprimă: „*Vechile obiceiuri stabilite în Egipt, în Libia și în Pantapol să fie menținute în vigoare*; astfel că *autoritatea* asupra tuturor acestor provincii să fie a episcopului Alexandriei pentru-că tot așa este și usul episcopului Romei. Asemenea și în *Antiohia* și în alte eparchii să se păzească bisericilor toate *prerogativele lor*.” Vezi din aceasta, că aceeași autoritate ce avea episcopul Romei s'a dat și episcopului Alexandriei și celorlalți; că această autoritate nu este dată acestor episcopi, ca ceva nou, ci numai se confirmă *vechile obiceiuri*; că în virtutea acestor obiceiuri, precum episcopul Alexandriei avea autoritate asupra bisericii Egiptului, Libiei și a Pentapoliei, asemenea și episcopul Romei avea autoritate asupra câtorva biserici occidentale, și chiar mai puține la număr (Ruff. Istoria eclesiast. Cartea 1. cap. 6), și nici cum asupra întregii biserici ecumenice. Judecă din aceasta cât de departe era întâiul Sinod ecumenic de a recunoaște pe Papa de șef al bisericii.

Al treilea canon al Sinodului al doilea ecumenic prescrie: „Episcopul Constantinoplei să aibă *prerogativa de onoare* după episcopul Romei, fiind-că acest oraș ne este nouă Roma.”

Dacă aci se acoardă oare-care preferință episcopul Romei este numai o *prerogativă de onoare*, eară nici cum de *autoritate generală*.

Trebuie să ne gândim bine asupra bazei acestui canon. Pentru-ce episcopul Constantinoplei este pus după cel al Romei? Pentru-că Constantinopolul este *noua Romă*. Intorcând forța argumentului asupra episcopului Romei, se va putea asemenea zice, pentru-ce episcopul Romei este pus înaintea celui de Constantinopol? Pentru-că acest oraș este *vechia Romă*. Eală dar preferința ce al doilea Sinod ecumenic acordă Episcopului Romei; *preferință de onoare* ear' nici cum de *autoritate ca șef al bisericii*.

Al treilea Sinod ecumenic, confirmând Episcopilor Ciprului, și cu această ocaziune în genere Episcopilor altor diecese, vechile lor drepturi de independență de Episcopii străini, și restrângând autoritatea fiecărui Episcop metropolitan numai în provinciile asupra cărora se estindea din vechime, adaugă în formă de precauțiune observația următoare:

Ca să nu fie canoanele Părinților violate ; ca nu sub apatința unei acțiuni religioase să se introducă *orgoliul stăpânirii lumesti*, și ca să nu perdem din ce în ce și pe nesimțite această libertate ce ne-a câștigat-o prin sângele său Domnul nostru Iisus Cristos, liberatorul tuturor oamenilor (Can. 8).

Așa Sinodul acesta nu recunoștea o putere monarhică, precum o are actualmente biserica romană în persoana Papei ; ci lua, din contră, mai de înainte măsuri ca să nu se ridice nici odată vre-o asemenea.

Printre canoanele Sinodului al patrulea ecumenic se cetesc sub numărul 28 următoarele :

» Conformându-ne în toate decretelor Sfinților Părinți și recunoscând canonul a celor o sută cinci-zeci pioși episcopi, (care acum s'a cetit, adecă al treilea canon al Sinodului al doilea ecumenic), *Noi hotărîm și statornicim aceleași lucruri privitoare la prerogativele sfintei biserici a Constantinopolei, nouă Romă. Căci Părinții au lucrat într'un chip foarte cuviincios, acordând întâiul rang scaunului Romei, pentru-că acest oraș era capitala imperiului ; și tot pentru aceasta considerațiune, cei 150 pioși episcopi au rezervat un rang egal Sfântului Scaun episcopal al noiei Rome, găsind cu dreptul că orașul înălțat la rangul de reședință a împăratului și a guvernului, și care are același rang ca și Roma, vechea capitală a imperiului, să fie nu mai puțin distins și în afacerile eclesiastice ca fiind al doilea după Roma.* »

Trebuie să notăm aici mai întâiu, că Sinodul recunoaște întâiul rang Episcopului Romei, pentru aceea că acest oraș este capitala imperiului și nici cum pentru vre-o autoritate superioară a însuși Episcopului, care ar fi avut-o el în calitatea sa de succesori al Sf. Petru, vicar al lui Iisus Cristos și cap al bisericii, după-cum profesază aderenții Papei.

Al doilea, că acest Sinod, precum făcuse, după aserțiunea sa, și al doilea Sinod ecumenic, a rezervat scaunului noiei Rome *un rang egal, cu acela al scaunului vechei Rome*. Așa dar', dacă episcopul Romei avea *întâietate* asupra celui de Constantinopol, era numai pentru cuvântul că este imposibil să fie doi întâiu și nici cum pentru-că ar fi avut vre-o autoritate particulară sau o demnitate superioară.

Episcopul Constantinopolei era la Constantinopol, ceea-ce al Romei era la Roma. Biserica Constantinopolei depindea tot atât de cea dela Roma, cât și a Romei de cea din Constantinopol.

Tot așa trebuie să zicem și de ceilalți Patriarhi ai orientului, cari trebuiau să recunoască celor dela Roma și Constantinopol numai *vechimea rangului în Sinoade*.

Sinodul din Trula reînoi și confirmă decretale Sinoadelor anterioare în privința scaunelor

Patriarhale. Acest Sinod, numit al *cinci-șeselea*, fiind-că a fost adunat pentru a complecta actele Sinoadelor al cincelea și al șaselea ecumenice, cari n'au emis canoane ; însă, în sine, are caracterul de Sinod ecumenic, pentru-că au asistat la el și au subscris actele sale cei patru Patriarhi ai Orientului, legații Papei și ai Sinodului Romei, și mai mult de două sute episcopi.

Acest Sinod se pronunță astfel în canonul său 36, asupra subiectului în chestiune :

„Reînoind decretale celor o sută-cinci-zeci Sfinți Părinți ce s'au adunat în acest august oraș, protegiat de Dumnezeu (adecă la al doilea Sinod ecumenic), noi statornicim ca *scaunul Patriarhal al Constantinopolei să aibe un rang egal cu scaunul vechei Rome*, și să fie onorat tot ca acela, în afacerile eclesiastice, rămânând *al doilea* după dînsul. Eară după scaunul Constantinopolei se va clasa acel al marelui oraș Alexandria, apoi cel al Antiohiei, și după acesta scaunul Ierusalimului.“ Afară de aceste lămurite mărturii despre vechea egalitate a Patriarhilor Orientului cu Patriarhul sau Papa Romei, se vede din actele Sinoadelor ecumenice că aceste adunări eclesiastice fusesse convocate de regulă din ordinul și autoritatea împăraților, și nu de Papi ; că Patriarhul Constantinopolei, în epistolele sale, numia pe Papa *frate și conliturgisitor* și că Papa numia tot așa pe Patriarhul ; că episcopii bisericilor Italice chiar subscrisau adăogând numai cuvintele : *Din grația lui Dumnezeu*, și nici cum : *Din grația lui Dumnezeu și a scaunului apostolic*, precum fac actualii episcopi catolici ; că al cincilea Sinod ecumenic, la care Papa Vigiliu, ce se afla atunci la Constantinopol, n'a voit să asiste, pretextând acum că este bolnav, acum că numărul episcopilor occidentali este prea mic, a lucrat fără consimțământul Papei, așa încât Vegiliu, voind mai târziu să facă să prevaleze opiniunea sa diferită de decisiunea Sinodului, se vîzú nevoit a se lăsa de pretențiune ; că al șaselea sinod ecumenic printre alți monotheliți, anathematiză și pe Papa Onorie ; că în actele acestui Sinod episcopul Romei și al Constantinopolului poartă aceleași titluri de onoare de *prea fericiti și ecumenici* ; numai episcopul Constantinopolei se numește, după obiceiul orientalilor *Patriarh*, și al Romei după obiceiul episcopilor occidentali și alexandreni *Papă*, că legații papei au usat de deplin dreptul de președere numai în consiliul ce a decretat eșilul patriarhului Fotie, consiliu pe care biserica occidentală îl recunoaște de al *optulea ecumenic* ; dar pe care biserica Orientului îl pune în numărul *adunărilor* celor răi, pentru-că Fotie, condamnat de acest consiliu, nu comisese altă crimă decât că a muștrat pe împăratul Vasilie de regicid și de paricid, îndepărtându-l pentru aceasta dela sfânta Cuminecare.

Judecă după aceste mărturii, dacă este sigur că Grecii recunoșteau pe Papa de șef al bisericii și dacă se găsește una ca aceasta prin cele dintâiu șapte Sinoade generale.

Cercătorul: Cred însă, cu toate acestea, că Catehizatul francez se spriginea el pe ceva când susținea aserțiunea sa.

Incredințatul: Poate că asupra înțelesului ce doare să dea canoanelor, eară nici cum ca un om imparțial.

Dar eu nu găsesc alte canoane ecumenice ce s'ar putea cita în favoarea Catehizului francez, și din șirul argumentațiunii sale se vede că și el nu se spriginea decât tot pe aceste canoane ce am reprodus până aci. Ar putea să citeze ca favorabile opiniunii sale pe al treilea, al patrulea și al cincilea, canoane ale consiliului din Sardichia, care autorisează pe Iulie, episcopul Romei, a supune la anchete afacerile destituirii episcopilor; însă trebuie să băgăm de seamă ceea ce urmează:

1. Se pretindea, ca consiliul de Sardichia să fie un consiliu ecumenic; însă fiind că, chiar la deschiderea acestei adunări, episcopii Orientului se separară de cei ai Occidentului și nu asistară aicea, acest *consiliu* nu rămasă decât un *consiliu particular* sau *local*, cum l'a considerat totdeauna biserica orientală.

2. Autenticitatea acestor canoane este foarte îndoiioasă, pentru-că au rămas mult timp necunoscute în biserica Orientului și chiar în bisericile Africei, care depindeau de scaunul episcopal al Romei; ce este mai mult, al patrulea canon al consiliului de Sardichia avea trăsuri evidente de fraudă, când în timpul Papei Zosima, fu prezentat episcopilor Africei ca unul din canoanele sinodului ecumenic din Nicea; care fraudă a și fost denunțată de consiliul de Carthagenă în epistoliile sale către papii Bonifatie și Celestin:

3. Canoanele consiliului de Sardichia, chiar recunoscându-li-se toată autoritatea, fiind dintre cele particulare ale bisericii Romei, nu pot da Papei decât autoritatea asupra episcopilor bisericii Romei, nu pot da Papei decât autoritatea asupra episcopilor bisericii occidentale, după-cum tot o asemenea autoritate este dată de canoanele al nouëlea și al șaptesprezecelea a Sinodului al patrulea ecumenic, Patriarchului de Constantinopol asupra episcopilor Orientului, și asupra Mitropolitilor cari sunt în jurisdicțiunea Patriarchatului său.

Cercătorul: Să vedem, nu mai putem găsi ceva în continuarea raționărilor Catehizului francez?

Incredințatul: El zice mai departe: »*Chiar Fotie, care a aruncat cele dintâiu semințe ale desbinării, nu neagă întâietatea Papei.*« Aici trebuie mai înainte de toate să esaminăm această țesă: *Fotie a aruncat cele dintâiu semințe ale desbinării.*

Cercătorul: Această țesă mi-se pare curată și dreaptă.

Incredințatul: Pentru mine ea nu este tocmai dreaptă.

(Va urma.)

Sistemul de controlă la bănci.

În urma abuzurilor și defraudărilor făcute la băncile din Germania, Austria și Ungaria, s'a scris foarte mult despre sistemele de controlă, cari ar trebui să se introducă la institutele de bani.

Specialiștii din toată lumea au scris deja biblioteci întregi în chestia de controlă la bănci.

Ziaristica noastră încă s'a ocupat cu chestia aceasta, de și la băncile românești nu s'a defraudat, dar mai mult s'a interesat de chestia aceasta primul organ în cele financiare, »Magyar Pénzügy« din Budapesta, a cărui prim-redactor lucrează la un operat mai mare despre sistemul de controlă la institutele de bani.

Cu ajutorul mai multor bărbați de specialitate din străinătate și de aici, a adunat material de valoare și pentru întregirea acestuia a emis pe colaboratorul său intern, care a și vizitat circa 53 institute de bani fruntașe din țeară.

Ziarul »Magyar Pénzügy« în numărul său din 14 Maiu nou se ocupă la loc de frunte cu rezultatele obținute de colaborul său cu această ocaziune și între altele constată, că acesta a fost bine primit în special la băncile săsești și românești — și împrejurarea aceasta o ridică ca un semn, că chestia națională nu pune pedeci ca institutele de bani să nu poată conlucra împreună pacinic, întru ridicarea vasei, nimbului și a creditului la un nivel mai înalt.

Constată, că nu e de lipsă, după-cum s'a susținut din mai multe părți, — ca statul să intervină și să controleze institutele de bani.

A aflat între institutele din provincie institute bine conduse și modern organizate.

Intre aceste la locul prim amintește pe »*Victoria*,« institut de credit și economii din Arad, băncile săsești din Sibiiu etc. etc. și Albina.

Noi am știut, că banca »*Victoria*« e solidă și de model organizată, dar totuși atunci când cel mai de valoare organ de specialitate din Ungaria o ridică, nu putem decât să felicităm pe conducătorii și direcțiunea „*Victoria*.“

Un credincios model.

Azi, când trăim în timpuri așa grele, când banul este prețuit mai pre sus de ori-ce, acum, când atâția dușmani s'au ridicat asupra poporului nostru, cari cu vorbe deșarte încercă a-l abate dela religiunea lui moștenită dela moși-strămoși, când simțul religios a slăbit atât de mult în poporul nostru, în astfel de timpuri, ne cuprinde o oareși-care bucurie și simțim o plăcere, când auzim, că totuși mai sunt și astfel de credincioși, între poporul nostru, cari lăsând la o parte bunurile lumesti cu toate greutățile dintr'însa, neascultând de cuvintele înșelătorilor, cari încearcă a-i slăbi credința față de legea lui strămoșească — își aduc aminte și de sfânta biserică și din rodul ostenelelor lor, — spre lauda și mărirea lui Dumnezeu jertfesc pe altarul sfintei biserici.

Ce e drept sunt puțini de aceștia și dintre cei puțini voi aminti acum pe cel mai evlavios și mai darnic, pe moșneagul Iancu Bodrogean. Acest moșneag, azi în vrâstă de 81 ani, este și a fost unul dintre cei mai de frunte oameni ai comunei noastre, căci prin anii 1865—1871 a fost jude comunal, apoi a fost presed. com. par. a fost membru în comitetul parochial și comunal, — acum la bătrânețele sale și-a adus aminte de sf. noastră biserică și din voie liberă în anii trecuți a făcut o fundațiune, donând bisericii 2 lanțe de pământ în valoare de vre-o 3200 cor., cu scopul, ca din venitul aceluia pământ, să se ajutore prunci sêraci, cari vor cerceta școalele. — A făcut un rînd întreg de odejdii în preț de 260 cor. A cumpărat un policandru de sticlă în preț de 260 cor., icoana care represintă mormântul Domnului Iisus Cristos, o pereche de cununi frumoase de bronz și mai un policandru de bronz în valoare de 240 cor. — Anul trecut s'a făcut aici la noi o ovoda comunală imposantă, pe turnul ei însă în locul crucii s'a fost pus numai un glob, bătrânul nu s'a odihnit până nu a căpătat permisiune de a pus pe spesele lui o cruce frumoasă, care să vestească și să arate lumii, că creștini suntem. Aceasta cruce a costat 50 cor.

Nu s'a mărginit însă Iancu Bodrogean numai la acestea, ci vîzînd el că biserică noastră din anul 1863, de când a ars, nu are în turn orologiu, dorința lui cea mai ferbinte a fost, să facă și un orologiu în turnul bisericii, aceasta însă n'a fost numai dorința lui, ci a fost dorința întregului popor din Pecica, fără deosebire de religiune ori naționalitate. Iancu Bodrogean a satisfăcut acestei dorinți a lui și a poporului, căci s'a făcut prin măestrul din Bătania Sz. Barkoczy un orologiu la biserică în preț de 800 cor. Acest orologiu, care — de altcum e foarte efin — cu adevărat este un lucru artistic, făcut de mîna proprie a măestrului Barkoczy tot din oțel.

A doua zi de Paști orologiu a fost adus și sfințit. Oroguiu s'a așezat în biserică și la finirea pricesnei, toți trei preoții au eșit în mijlocul bisericii și au sfințit orologiu.

A fost acesta un moment înălțător. Biserica plină de credincioși, de pe fețele cărora se putea ceti bucuria ce o simțesc, căci li-s'a împlinit dorința de a avea orologiu la biserică; ear' bătrânul I. Bodrogean cu lacrimi în ochi ascultă predica rostită de părintele Dr. Barbu, în care a înșirat și spus toate darurile căte a făcut acest bun creștin, dorindu-i ca să trăiască la mulți ani. La finea predicii întreg poporul a erupt întru puternice „să trăiască!“ la adresa lui I. Bodrogean. Sub decursul sfintei Liturgii s'a purtat un tas cu care s'a colectat măestrului orologier 14 cor. 90 fil. Acum a rămas numai ca orologiu să fie pus la locul său, și de acolo să vestească timp îndelungat numele lui I. Bodrogean, care prin aceasta s'a focut nemuritor pentru locuitorii comunei noastre.

Eată dar un creștin bun, care poate servi de model ori-și-cărui și căruia laudă și mulțămită să cuvine să-'i aducem, pentru multele jertfe aduse pe altarul sfintei noastre biserici. Pecicanilor, urmați-l pe acest venerat moșneag, căci plăcute sunt faptele sêvîrșite de dînsul, atât înaintea lui Dumnezeu, cât și a oamenilor! Ear tu bătrânule Iancu, poți exclama cu bătrânul Simeon: Acum slobozește Stăpâne pe robul Tău în pace, că vîzură ochii mei... realizată cea mai ferbinte dorința a consătenilor mei!

Stefan Roja,
învățător.

Convocare.

În sensul §§-lor 23 și 24 a-i Statutelor Reuniunii învățătorilor dela școalele populare confessionale gr. or. române din protopopiatele Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova, On. Domni membrii din despărțămîntul Belinț, prin aceasta se convoaca la adunarea generală a despărțămîntului ce se va ținea în 16/29 Maiu a. c. la orele 9 dimineața în școala gr. or. rom. din comuna Topolovețul-mare pe lângă următorul program:

1. Asistarea în corpore la chemarea Duhului Sfânt.
2. Deschiderea adunării.
3. Lecțiunile practice ale inv. din loc Ștefan Gherga din Religiune cu cl. 5—6 și din limba maghiară cu cl. 3—4.
4. Observări critice asupra lecțiunilor ținute.
5. Cetirea rapoartelor, al presidiului casarului și bibliotecarului.
6. Cetirea disertațiunilor insinuânde.

7. Alegerea bibliotecarului.
8. Defigerea locului pentru ținerea adunării procsime.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea adunării.

Cu ocasiunea aceasta D-l paroch local va ținea o prelegere teoretico-practică din stupărit — păr. Nicolae Martinovici.

Jabar în 7 Maiu 1903.

Damian Juratoniu,
preș. despărț.

Ștefan Gherga
notar desp.

CRONICA.

P. S. Sa Dl Episcop Ioan I. Papp

a dat un nou semn de dragoste și solicitudine pentru biserică, dăruind pentru înfrumusețarea catedralei din Arad suma de 5000 cor. Marinimosul și bogatul dar s'a vestit Consistorului plenar în ședința dela 5/18 Maiu l. c.

Pre stăpânul și arhiepiscopul nostru, Doamne, păzește-l întru mulți ani!

* **C. Sa Dl Roman Ciorogariu** a fost definitivizat în funcțiunea de director al seminarului nostru din Arad, cu unanimitatea voturilor membrilor prezenți în ședința Consistorului plenar dela 5/18 l. c.; ear' P. S. Sa Dl Episcop l-a distins cu brîu roșu.

* **Nou avocat român.** Primum următoarele. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că-am deschis Cancelaria advocațională în Brad, judecătoria Baia-de-Criș, comitatul Hunedoarei. — Cu stimă Dr. I o a n P a p p, avocat.

† **Necrolog.** Subscriși cu inima frântă de durere aducem la cunoștință încetarea din viață a prea iubitului nostru tată și bunic Pavel Băran învățator în Gruin, întemplată în 26 Aprilie la 11 oare a. m. în al 63 lea an al etăți și 40 al serviciului învățatoresc. Înმორმენტarea s'a făcut în 28 Aprilie la 10 oare a. m. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată. = Petru Băran inv., Paul Băran măestru și Ana măritată Drăgoi ca fii. George Drăgoi inv. ca ginere, Sope și Elisaveta ca surori, Coriolan, Mărioara, Aghathie și Coriolan ca nepoți. — Sava Miescu, inv. pens.

* **Areopagul.** Cel mai străvechiu tribunal în Atena e areopagul. Causele criminale ca: omorul, vulnerarea, otrăvirea și incendiarea se judecau prin acest for judițial, care abia sub Solon s'a ridicat la o importanță deosebită, întregindu-se adecă numărul membrilor și investindu-se cu drepturi nouă. Membrii areopagului erau așa numiții „archoni.“ După apunerea vechiului regat (1068 a. Cr.) archonul era primul funcționar public. La început era numai unul și anume din familia regelui Codrus. Sub Solon se alegeau archonii din clasa bogăților, ear' dela Cleisthenes se alegeau prin soarte; Aristide însă făcu posibil archonatul tuturor cetățenilor.

Sub Ephialtes și Pericles s'a sgduiit areopagul în temelia sa, dar' după aceea earăși a ajuns în ogașul drepturilor sale de mai nainte și așa s'a susținut până către finea veacului prim creștin.

Unii susțin, că areopagul își ia numele dela colina de Ares unde se țineau adunările; alții earăși dau cu totul altă explicare. Așa filosoful Marcus Varro difere cu explicațiunile sale de ale Sf. Augustin. Areopagul, unde Sf. apostol Pavel a avut dispute cu ateni-nienii, zice părintele Augustin în scrierea sa despre „Impărăția cerească“ XVIII. 11, își ia numele dela un sat, de unde și judecătorii se numeau „areopagiti.“ Insemnăm aci pe Dionisie areopagitul, fost membru al areopagului. Augustin zice, că Mars, zeul, care pe elinește se zice Ares, făcându-se culpabil de omor, a căzut la judecata areopagului ai cărui membrii fiind 12 inși, șase l'au aflat vinovat ear' alții șase l'au absolut, considerându-se pe atunci cineva de nevinovat de o crimă oare-care, dacă voturile areopagului erau egale. Filosoful Varro însă, care n'a permis, ca cineva să arunce nici cea mai mică umbră de neîncredere sau ofensă față de zeii păgâni, caută a da lucrului altă explicare. Afirmă, că areopagul se numește după numele lui Mars și al unui sat, încât areopagul are să însemneze atât cât „satul lui Mars.“ El își întărește aserțiunea sa, zicând, că ceea-ce s'a scris despre Mars e tot așa de neadevărat, ca și ceea-ce se povestește despre zeitele: Inus, Minerva și Venus, cari pentru dobândirea unui măr de aur și-ar fi disputat ună alteia frumusețea, concretzând afacerea certeii lui Paris pentru decideră. Varro nu admite aceasta, pentru-ca nu cumvă zeii păgânești să pearăda ceva din sfințenia lor.

I. Nicorescu.

* **Revista România Musicală**, a intrat în al XIV-lea an de luptă pentru propășirea muzicii în România. Redacția și administrația: București, str. Olteni, 46. Abonamentul în țară: 12 lei pe an; pentru învățătorii și preoții rurali, 8 lei pe an. No. 9 de la 1 Maiu 1903, cuprinde următorul Sumar: Reprezențațiunile lui Ernesto Novelli, de Don Remi. Societatea Lirică Română, „Crispin și Cumetra“, de Refa. Cronica Musicală: „Concertul D-nei Telrazzini“, de Sol; „Concertul artistului C. Nicolau“ de Ego; Serata artistică a D-lui Ventura, de Refa. Corespondențe: Paris: La Collection Dutuit, de Leon Hautemulle; Concertele simfonice „Le Rey“, de Stango; Brașov: Jubileul Societății filarmonice, de Lenaro; Brăila: Concertul D-nei Tetrzzini, de I. Șor. Muzică bisericăască orientală la biserică Armeană de C. M. Cordoneanu. Iuliu Săvescu, de Serenus. Stiri scurte: Din Străinătate: Din Țară.

* **Cărți noui.** S'au primit la redacția revistei noastre:

Emilian Novacovici, Colecțiune folcloristică română din Răcășdia și jur. Prețul 1 cor. Venitul jumătate destinat pentru o înființendă bibliotecă poporală în Răcășdia sub auspiciile „Asociațiunei.“ Tipografia Carol Wunder, Oravița.

Cuprinde: ziceri, poesii, datini, descântece, cântece, credințe, proverbe și strigături.

E o lucrare interesantă de cetit, o lucrare de merit și deamă de a provoăca pe învățătorii nostri de a imita pe d-l Em. Novacovici.

„Dela moara de sus.“ În editura tipografiei „Poporul Român“ din Budapesta a apărut broșura 1

(Biblioteca „Pop. Român“ nrul 7) din poveștile lui I. Pop Reteganul. Prețul 20 fil. Se poate procura dela administrația „Poporului Român“, Budapesta, Strada Vörösmarty 60/a. După-cum suntem informați frumoasele povești ale d-lui Reteganul vor apărea în 3 volume, fiecare volum va cuprinde 23—30 povești. Titlul volumului I. e: „Dela moara de sus“, al II-lea: „Dela moara de mijloc“ și al III-lea: „Dela moara de jos“. Pentru-ca să poată și eel mai sărac român ajunge cu ușurință în posesiunea acestor povești frumoase, Administrația „Poporul Român“ a hotărit a scoate aceste povești în broșuri de câte 22 pagini, pentru bagatelul preț de 20 fil. Cinci broșuri vor forma volumul I. Broșurile sunt așa tipărite ca la urmă să se poată lega într'un singur volum. Pentru cruțarea speselor postale e mai consult ca dintr'o comună să trimită toți de-odată banii pe un singur mandat. Cei-ce doresc a se ocupa cu vânzarea acestor broșuri, primesc rabat 20 la sută. —

N. Stoicovici: Colecțiune de cântece și cântări bisericești pentru școalele populare, partea I. pentru anii 1.2 și 3 de școală; prețul broșurei 50 fil. Editura H. Zeidner, Brașov.

— In editura librăriei *Ciurcu* din Brașov au apărut de curând următoarele cărți:

Istoria naturală pentru școalele populare, întocmită pe baza planurilor de învățământ în vigoare la noi, de *Domețiu Dogariu* și *Ion Dariu*, cu numeroase ilustrațiuni în text. Prețul 80 fil.

Din „Biblioteca Teatrală“ au apărut:

Esecutorul, comedie într'un act, traducere după A. E. de Alex. Țințariu; prețul 40 fil, — și

Vacanții, comedie originală într'un act, de Maria Baiulescu, prețul 40 fil.

Francisc Hoffmann: Iubiți pe dușmanii voștri, — povestire localizată de Silvestru Danilescu. Prețul 40 fil, — o admirabilă carte, pe care o recomandăm cetitorilor noștri cu toată căldura.

Christof Schmid: Frații Brădescu, povestire localizată de Silvestru Danilescu, — prețul 30 fil, — e o frumoasă povestire morală.

POSTA REDACȚIEI.

P. On. Dmn. Protopop. Rugăm trimiterea din nou a concursului, care nu a apărut în foaie.

Concurs.

Conform dispozițiunii Ven. Consistor din 26 Apr. (9 Maiu) 1903 Nr. 2094 se escrie de nou concurs pentru îndeplinirea parohiei din Checia-română, protopresbiteratul B.-Comloș, devenită vacantă prin strămutarea părintelui Gavrii Selegian în Maierete-Timișorii, cu termin de alegere **30 de zile** dela aceasta publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala.“

Venitele parohiei sunt: sesiunea parochială cu aparținătoarele ei, birul și stola usuată în aceasta comună.

Se admit recurenți cu cvalificațiune de clasa I și II. Dările și echivalentul sesiunii le va suporta ale-

gândul preot, care va avé a se îngriji și de cortel din al său, obligându-se în fața comitetului parochial a rescumpéra casa consistorială din Checia-română de casă proprie din al său pe seama sa, care face o sumă de circa 3600 coroane, mai departe se îndatorează alegândul paroch a catechisa în școalele noastre confessionale ort.-române din loc fără altă remunerațiune.

Recurenții au a-și înainta recursele lor instruate conform §. 15 litera a) și b) din Regulamentul pentru parohii P. O. Domn P. Miulescu protopresbiter în B.-Comloș, adresate comitetului parochial pe lângă stricta observare a §-lui 18 din Regulamentul pentru parohii și a se presenta în sfânta biserică din Checia-română spre a-și arêta desteritatea în cele rituale și omiletică.

Din ședința comitetului parochial ținută în Checia-română la 4/17 Maiu 1903.

Ronco Birdian,
președ. com. par.

Emanuil Ardelean,
not. com. paroch.

In conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, protopop.
1—3

—□—

Conform ordinului ven. Consistor din 11/24 Aprilie a. c. Nr. 1951 se escrie concurs, cu termin de alegere la **30 de zile** după prima publicare, pentru postul de preot-învățător din **Chișoros** — protopresbiteratul B.-Comloș.

Venitele acestui post, întru cât alesul având cvalificațiune pentru parohii de clasa primă și se va bucura și de întregirea de 664 cor. 59 fil. dela stat — s'a stabilit prin comitetul parochial, la 1632 cor. 59 fil.

Recurenții au a-și ajusta recursul cu testimonii pentru parohii de cl. I și în lipsa acelorora, se vor admite și reflectanți cvalificați pentru parohii de cl. II; cari adresate comitetului parochial din Chișoros, să se trimită subscrisului oficiu protopresbiteral la Nagy-Komlos, având a se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătoare spre a-și arêta desteritatea în cele rituale și retorice.

Chișoros, din ședința comitetului parochial ținută la 27 Aprilie (10 Maiu) 1903.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU prpresbiter și inspector școlar.
1—3

—□—

Licitațiune minuendă.

In conformitate cu Inaltul decis al Ven. Consistor diecesan rom. gr.-or. din Arad de d-tul 6/19 Maiu Nr. 2267/1903, prin aceasta se escrie concurs de licitațiune pentru renovarea sfintei biserici române gr.-or. din comuna Chesințiu (prot. Lipovei) pe ziua de „Constantin și Elena,“ adecă pe ziua de **21 Maiu** (3 Iunie) a. c. la 2 ore p. m. în localitatea școalei cl. I, din loc, cu prețul de esclamare de 5776 cor. 93 fil.

Doritorii de a lua acest lucru sunt obligați a-și depune vadiul de 10% înainte de începerea licitațiunii; ear planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitație până în ziua licitațiunii se pot vedea în cancelaria subscrisului oficiu parochial.

Se notifică că concurenții, pentru presentarea la fața locului nu-și pot pretinde nici un fel de diurnă sau viatic.

Chesințiu la 8/21 Maiu 1903.

Atanasie Todan,

paroch cond. of. parochial.

—□—

1—2